

Nr 999

Av herr Nilsson, Ferdinand, och herr Svanström, i anledning av
Kungl. Maj:ts proposition nr 44, med förslag till lag om
ändring i rättegångsbalken m. m.

(Lika lydande med motion nr 1142 i Andra kammaren)

De förändringar i de allmänna underrätternas arbetsformer och organisation, som framläggs i proposition nr 44, berör såväl de grundläggande reglerna för underdomstolarnas sammansättning vid handläggningen av olika slag av mål som underrättsväsendets yttre organisationsformer.

I fråga om regler för domstolarnas sammansättning kan valet sägas stå mellan att följa den ordning som hittills tillämpats inom häradsrätterna eller att följa den ordning som tillämpats vid rådhusrätterna. Valet blir dock av betydelse enbart i tvistemål, eftersom det sedan 1957 gäller lika regler för rådhusrätts och häradsrätts sammansättning i brottmål.

Chefen för justitiedepartementet har ansett övervägande skäl tala för att i tvistemål ha den sammansättning av domstolen, som nu gäller i rådhusrätten. En viktig avvikelse från nuvarande ordning föreslås dock genom att avgörandena i vårdnadsmål anses böra bli företagna till avgörande inför lagfaren domare med nämnd.

Departementschefen framhåller emellertid samtidigt att skälen för att i allmänna tvistemål ha juristkollegium långt ifrån är entydiga. Sålunda framhålls:

För min del vill jag konstatera, att det i och för sig inte kan påstås annat än att erfarenheterna av båda sammansättningsformerna är goda. Att formligen leda i bevis att den ena sammansättningsformen har fungerat bättre än den andra låter sig inte göra. När det gäller att väga mot varandra sammansättning med nämnd resp. med juristkollegium kommer i väsentlig utsträckning subjektiva värderingar in i bilden. Remissutfallet får anses ge ett ganska starkt belägg för att vars och ens åsikt i frågan i huvudsak präglas av den anknytning vederbörande har till den ena eller den andra sammansättningsformen eller arbetsformen som är besläktade med endera av dem. Det torde vara betecknande att bland dem som föredrar sammansättningen med juristkollegium återfinns stadsdomareföreningen och samtliga rådhusrätter och att bland dem som förordar sammansättningen lagfaren domare med nämnd återfinns häradshövdingeföreningens styrelse, kommunförbundet och kommunala organ.

För egen del kan vi inte anse annat än att önskemålet att även vid behandlingen av tvistemålen ha utrymme för lekmannainflytande bör få vara avgörande. Vi vill därför förorda, att de allmänna underdomstolarna vid behandling av såväl brottmål som tvistemål skall vara sammansatta av lagfaren domare och nämnd.

När det gäller indelningen i domkretsar anser vi ett bibehållande av vissa mindre domkretsar vara nödvändigt redan av det skälet, att underrättsväsendet annars inte på ett tillfredsställande sätt kan betjäna allmänheten. Införes de av oss föreslagna domförhållningarna i tvistemål bortfaller ytterligare ett argument för att det i varje domkrets skall finnas minst tre lagfarna domare. Som riktlinje för domkretsindelningen bör därför fastställas, att huvudregeln skall vara att tingsrätt skall inrättas då arbetets omfattning ger sysselsättning åt två lagfarna domare. När speciella skäl föreligger bör även endomarkretsar kunna inrättas.

Med hänvisning till vad som anförs i motionen hemställer vi,

att riksdagen vid behandling av proposition nr 44 måtte besluta

1) att de allmänna underdomstolarna vid behandling av såväl brottmål som tvistemål skall vara sammansatta av en lagfaren domare och nämnd,

2) att som riktlinje för rikets indelning i domkretsar skall gälla, att tingsrätt i allmänhet skall inrättas då arbetets omfattning ger sysselsättning åt två lagfarna domare med möjligheter att när speciella skäl föreligger även inrätta endomarkretsar,

3) att uppdra åt vederbörande utskott att utforma vederbörlig lagtext.

Stockholm den 11 april 1969

Ferdinand Nilsson (cp)
i Kungsängen

Ivan Svanström (cp)

Nr 1000

Av herrar **Schött** och **Lidgard**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 44, med förslag till lag om ändring i rättegångsbalken m. m.

(Lika lydande med motion nr 1147 i Andra kammaren)

Stockholm den 11 april 1969

Lars Schött (m)

H. Bertil Lidgard (m)
